

СТАШКО

На третото Биенале на млади, отворено во Музејот на современата уметност во Скопје, со Гранд при е награден скулпторот Станко Павлески, еден од водечките автори на македонската ликовна сцена, кој во творештвото развива еден поинаков, автохтон ликовен принцип.

ПАВЛЕСКИ

МБ: Осумдесеттите години, на полето на скулптурата кај нас се појави едно ново видување. Каква е твојата оценка за овие години?

ПАВЛЕСКИ: Со појавата на одредени авторикоизвршија една врста демистификација на скулптурата како затворен и издвоен волумен во просторот, се отвори можност поинаку да се гледа на скулптурата, скулпторските материјали и самиот скулпторски чин. Скулпторите почнаа да употребуваат материјали за кои можеме да кажеме дека се "нови", помалку класични, неконвенционални и кои во стартот овозможуваат развивање на мисла која вградува во себе поширок распон на волуминозен израз и сведување на волуменот, каде и линијата доби нагласено место, а просторот беше издвоен како материјал, за разлика на просторот како локација.

МБ: Во тој дух размислуваа и одредени автори кои се појавија во Македонија. Како се гледаше на нив?

ПАВЛЕСКИ: Како вовед на конкретниот одговор би навел некои искуства на седумдесеттите години во Македонија, во ликовната уметност воопшто, со помал и поголем интензитет (појава на концепт, појава на перформансот и хепенингот, интервенциите во простор...), којговорот дека тоа што се однесува на скулптурата на осумдесеттите не е случајно. Нашата ликовна публика и пред тоа имаше можност да се сретне со послободни размислувања и, затоа, сметам дека ни ова што се случува денес за неа не беше неочекувано. И покрај тоа, тој израз донесе свежина со која се разби замореноста на гледачот и на творецот од веќе стандардизирани вредности. Но, сепак мора да се каже уште нешто. Авторот не баш толку лесно ја афирмираше сопствената мисла и покрај тоа што институциите беа отворени и подготвени да го прифатат, презентираат и вализираат тоа што беше позначајно.

МБ: Но, од средината на осумдесеттите одреден број автори заокружија видно поинаков пристап. На

што се должи тоа?

ПАВЛЕСКИ: Авторите на кои се однесува прашањето очигледно мислат поинаку, а се работи за едноставно талентирани луѓе... а талентот нема оглав, нели? Првото од што тие се растеретија беше крајното инсистирање на традицијата и националното како форсирана основна компонента на името и презимето (личната карта) на делото. Се нурнаа во бескрајните светски искуства, го носеа и националното, тие се тоа што се, но - и граѓанина светот. Се вклучија во градењето (не би рекол во размената, бидејќи тука се немојни) на вкупната ликовна физиономија денес. Значи конкретно, се работи за автори кои ги карактеризира тоа што го акцентираа делото како засебен објект со суптилен просторен концепт и кои инсистираа на: "здравите" материјали, форма со остри рабови, тежнеење кон геометријата и минималното, помирување на повеќе ликовни стилови, техничка префинетост во изведбата...

МБ: А сега се наметнува прашањето за твоите истражувања, развојот и континуитетот на твојот опус?

ПАВЛЕСКИ: Истражувањата во најчест случај не се издвоени од континуитетот, а посебно во нивната презентација каде сакаме да видиме развојна линија, да видиме став. На почетокот ми беше мошне важно да отворам што е можно пошироко поле на истражувања кои ќе поткрепуваат, ќе произлегуваат едни од други и ќе се дообјаснат. Претпоставив дека геометријата, минималното и концептот - оплеменети со една длабока психолошка нитна, би можеле да соопштат тоа што беше во мене, кога розово, кога бело, кога црно... Сакав во примарните форми (круг, триаголник, коцка) со кои работев, да вградам просторно концептуално значење. Елементите на тој простор ги зедев како своевидни скулпторски сензации, па ми стана привлечен аголот, сидот, спојот на две плохи сид-под, столбовите и слично. На пример, црната кружна плоха на подот ја доживував како длабока дамка или како пробивање на

истиот, триаголникот од 60 степени во аголот, како можност да се визуелизира пирамида, а линеарниот круг во аголот добиваше значење на линија во простор, но, и агол како битна скулпторска нужност. Се работи за мисла која ја реализирав во неколку мои дела.

Чувствувам задоволство во поигрувањето со архитектурата, која добиваше нова форма, ново значење. Деталноста во одговорот на твоето прашање доаѓа од комплексноста на изразот, кој бара постапност во презентирањето. Интересот кон архитектонските сензации понатаму доведе до отворен циклус скулптури т.н. "архитектони", со поттекст: "психо-простор", "психобични", "структури" и најновите "обредни". Поттекстот не е случајно присутен, бидејќи не' упатува на начинот на читање на формата со целото свое содржинско значење. "Архитектоните" третираат одредени елементи на архитектурата, повеќе се однесуваат на скулптурата како градба. Тие скулптури значајно го пречистија мојот интерес за испразнет волумен, линеарна маса и просторните истражувања но, и тоа што мене ми се виде посебно значајно, мисловно-содржинска тензија што скулптурата едноставно ја зрачеше.

МБ: Дали со овој дел од твојот презентираан скулпторски интерес си заокружил една целина, и, каде понатаму?

ПАВЛЕСКИ: Јас не би зборувал за заокружување и сметам дека се работи за отворена кружница во која се влегува и излегува... но, не сум размислувал многу за тоа, јас работам и не правам такви конструкции бидејќи движењето е константно. Можеби тоа движење треба да се позабави, за целосно да се биде во сопствена кожа и едноставно да не се аби личноста. Во тоа што досега реализирав, присутни се две издвоени видувања на скулптурата, но кои не се исклучуваат. Едно е строгит минимал кој е помалку присутен и духовениот минимал кој доминира. И во двете видувања се можни трансформации, но, мислам дека вкупните искуства ќе побараат да се отелотворат во нешто трето. Тогаш би бил среќен.

ЈАНЕ ТЕОХАРЕВСКИ